

verslag

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683

Bespreking	Wetenschappelijke Klankbordgroep
Vergaderdatum en -tijd	2 november 2016 13.30 - 15.00 uur
Vergaderplaats	
Deelnemers	Dr. Theo Vermeire (voorzitter), Dr. Paul Scheepers, Prof. dr. Erik Lebret, Prof. dr. Martin van den Berg, Drs. Nicole Nijhuis, ERT, Drs. Rik van de Weerdt, ERT, Dr. Marcel Mennen, Dr. Ir. Anja Verschoor, Drs. Wieteke Zwijnenberg
Afwezig	Prof. Jos Kleinjans, Dr. Irma de Vries, Dr. Joris IJzermans

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum
22 november 2016

Op 2 november 2016 vond de eerste bijeenkomst plaats van de Wetenschappelijke Klankbordgroep Rubbergranulaat voor het RIVM onderzoek naar rubbergranulaat op kunstgrasvelden.

Het RIVM heeft een klankbordgroep geformeerd van acht deskundigen met expertises op het terrein van de toxicologische blootstellingsschatting en risicobeoordeling, medische milieukunde, epidemiologie en analytische meetmethoden. De klankbordgroep wordt voorgezeten door het RIVM.

Rol van de wetenschappelijke klankbordgroep

De rol van de klankbordgroep is om de wetenschappelijke kwaliteit en zorgvuldigheid van het onderzoek naar rubbergranulaat te toetsen.

Om het RIVM te ondersteunen in zijn opdracht geeft de klankbordgroep advies aan het onderzoeksteam waar het gaat om:

- de aanpak en kwaliteit van het onderzoek;
- de interpretatie en presentatie van de resultaten (tussentijds en eindproduct);
- de conclusies op basis van de resultaten (tussentijds en eindproduct).

In de eerste bijeenkomst van de wetenschappelijke klankbordgroep stonden de aanpak en de kwaliteit van het onderzoek centraal.

Samenvatting inhoudelijke discussie

Tijdens de inhoudelijke discussie over de aanpak en kwaliteit van het onderzoek spraken de leden over de monsternamen, het type metingen, het stoffenpakket, de blootstellingsschatting, de risicoschatting, de risicocommunicatie en gezondheidseffecten.

Monsternamen en analyse

De leden van de klankbordgroep vinden de bemonstering van 100 velden op zes plekken royaal en beamen dat inzicht in de variatie van type en concentraties van stoffen belangrijk is. De klankbordgroep vindt het voorgestelde stoffenpakket omvangrijk. De leden waarderen dat het RIVM ook kijkt naar zorgwekkende stoffen die tot nu toe mogelijk over het hoofd gezien zijn. Specifiek is nog aandacht gevraagd voor vluchtige nitrosamines. Het RIVM zal ervoor zorgen dat deze stof meegenomen wordt bij het testen van de uitdamping van het rubbergranulaat in het laboratorium. De leden hebben daarnaast verschillende suggesties en aandachtspunten meegegeven voor de bemonstering, analyses en de te onderzoeken stoffen. Het RIVM neemt deze mee in de aanpak van het onderzoek, maar geeft daarbij aan dat de praktische haalbaarheid soms tot keuzes dwingt.

Datum
22 november 2016

Blootstellingsschatting

De wetenschappelijke klankbordgroep vindt de metingen die inzicht geven in het vrijkomen van stoffen uit rubbergranulaat en de beschikbaarheid van de stoffen voor opname via de huid of na inslikken of inademen relevanter dan de bepaling van de samenstelling. Zij wil daarbij ook aandacht voor de mogelijke invloed van de ouderdom van het rubbergranulaat. Het RIVM besteedt daar aandacht aan in nader onderzoek bij een selectie van rubbergranulaatmonsters.

Risicoschatting en risicocommunicatie

Er is een uitgebreide discussie over het toetsingskader voor rubbergranulaat. Het RIVM zal naast de mengselnorm voor CMR-stoffen (restrictie nr. 28-30 onder REACH) een aantal mogelijk relevante toetsingskaders voor de in SBR-granulaat voorkomende stoffen, zoals het Speelgoedbesluit, Besluit Bodemkwaliteit en overige restricties onder REACH, in beschouwing nemen. De wetenschappelijke klankbordgroep vindt het belangrijk dat inzicht wordt gegeven in de manier waarop de normen in die kaders tot stand zijn gekomen, wat de achterliggende gebruiksscenario's zijn en wat het beschermingsniveau is. Het RIVM geeft aan dit in de rapportage op te nemen.

De wetenschappelijke klankbordgroep geeft aan dat een zorgvuldige en toegankelijke communicatie van de onderzoeksconclusies zeer belangrijk is. De klankbordgroep geeft daarbij aan dat het voldoen aan normen en de vergelijking met risico's van andere bronnen mogelijk onvoldoende antwoord op de maatschappelijke vragen geeft. Het RIVM wijst erop dat zij mede om deze reden een maatschappelijke klankbordgroep heeft ingericht.

Gezondheidseffecten

De wetenschappelijke klankbordgroep drong er bij het RIVM op aan met binnen- en buitenlandse experts te bekijken of er een verband is tussen voetballen op kunstgrasvelden met rubbergranulaat en het voorkomen van leukemie/lymfoom (vergeleken met achtergrond incidentie). Het RIVM heeft contact met binnen- en buitenlandse experts om te bezien welke gegevens nodig zijn om dat vast te stellen.

Conclusie

De wetenschappelijke klankbordgroep is van mening dat de gegevens waar het onderzoek zich nu op richt belangrijk zijn. In de opzet had meer focus mogen liggen op blootstelling; de omvang (aantal stoffen/monsters) had minder gekund. De klankbordgroep heeft ook begrip voor de korte tijd waarin het onderzoek moest worden opgezet.

Datum

22 november 2016